

Határok nélküli örökbarátság? Moszkvában tárgyalt a kínai külügyminiszter

Salát Gergely

HATÁROK NÉLKÜLI ÖRÖKBARÁTSÁG? MOSZKVÁBAN TÁRGYALT A KÍNAI KÜLÜGYMINISZTER

Salát Gergely, vezető kutató, MKI

Wang Yi kínai külügyminiszter moszkvai látogatásának fő üzenete az, hogy a kínai–orosz kapcsolatok továbbra is virágkorukat élik, az elmúlt hónapok nemzetközi viharai nem tépázták meg, sőt inkább még stabilabbá tették őket. Azok az elképzelések, amelyek szerint Moszkvát le lehet választani Pekingről, teljesen megalapozatlanok.

E héten szokatlanul hosszú, [háromnapos látogatást](#) tett Moszkvában Wang Yi (Vang Ji) kínai külügyminiszter, aki egyben a Kínai Kommunista Párt Külügyi Bizottsága irodájának igazgatója (a kínai politikai rendszer sajátosságai miatt ez utóbbi titulusa a fontosabb). A hétfőtől szerdáig tartó viziten a lehető legmagasabb szintű fogadtatásban részesült, nemcsak orosz kollégájával, Szergej Lavrovval, hanem magával Vlagyimir Putyin elnökkel is tárgyalt.

A nyugati sajtó jellemzően az [orosz-ukrán háború szempontjából](#) értékelte a látogatást, valójában azonban ez a konfliktus csak egyike volt a számos kérdésnek, amiről tárgyaltak a felek, s – legalábbis Kína szempontjából – nem is feltétlenül a legfontosabb. A nyilvánosságra került információk szerint a megbeszélések résztvevői Ukrajna mellett [beszéltek](#) az iráni atomprogramról, a Koreai-félsziget helyzetéről, Közép-Ázsiáról és egyéb kérdésekről. Amennyire ezt tudni lehet, e kérdésekben Moszkva és Peking nagyjából egyetért, így elsősorban nem tartalmi kérdésekről tárgyaltak, hanem arról, hogy miként tudnák még hatékonyabbá tenni a közös fellépést a nemzetközi porondon. A fő témát nem a globális ügyek, hanem a kétoldalú kapcsolatok adták, amelyek az elmúlt években különösen szorossá és összetetté váltak. Az együttműködések az élet szinte minden területére kiterjednek, így a feleknek bőven van miről beszélniük.

Ukrajnával kapcsolatban Wang Yi pozitívan értékelte a tűzszünet felé tett lépéseket, és jelezte, hogy Kína hajlandó „[konstruktív szerepet](#)” játszani a béketeremtésben – vagyis semmi újdonságot nem mondott. Lavrov pedig [támogatásáról biztosította](#) Kínát a tajvani kérdésben – tehát újdonsággal ő sem állt elő.

A kínai–orosz kapcsolatok szorosságára jellemző, hogy ebben az évben Wang Yi már másodszorra találkozott Lavrovval, és idén legalább két csúcstalálkozóra is sor kerül majd Vlagyimir Putyin és Xi Jinping (Hszi Csin-ping) között. A mostani miniszteri látogatás konkrét célja éppen a soron következő csúcstalálkozó előkészítése volt. Bár Xi Jinping 2012-es hatalomra kerülése óta a két vezető már csaknem ötvenszer találkozott egymással (ez elképesztően magas szám), az idei alkalmak [különbögesek](#) lesznek. 2025-ben lesz ugyanis 80 éve, hogy lezárult az – oroszok által saját vonatkozásukban „nagy honvédő háborúnak”, kínaiul pedig „a kínai nép Japánnal szembeni ellenálló háborújának” nevezett – második világháború, amely mindkét ország jelenkori identitásában és mindkét rendszer öngazolásában óriási szerepet játszik. A vonatkozó orosz megemlékezéseket májusban tartják, és a moszkvai ünnepségek díszvendége Xi Jinping lesz. Ennek amiatt is különös jelentősége van, mert mint ismeretes, a jelenlegi ukrajnai háborút Oroszország a nácik ellen vívott nagy honvédő háború afféle újrajátszásának igyekszik beállítani mind a hazai, mind a nemzetközi közvélemény előtt. Ázsiában szeptemberben lesz a japán kapituláció évfordulója, és Putyin az ezzel kapcsolatos ünnepségeken viszonyozza Xi Jinping májusi vizitjét. Vagyis mindkét látogatásra a nagy nyilvánosság előtt,

hatalmas csinnadrattától övezve kerül sor, még hozzá egy olyan diadalra emlékezve, amelyet a két eurázsiai óriás [vállt vállnak vetve](#) aratott az akkori kor legfenyegetőbb erői, a náciizmus és fasizmus felett. Hogy e küzdelemben mások is részt vettek, arról az eddigi tapasztalatok alapján a moszkvai és pekingi díszszemléken aligha tesznek majd említést. A két vezető kölcsönösen megerősíti egymás történelemértelmezését és ezzel legitimitását, de persze nemcsak a múltról lesz szó: az évfordulókra szervezett csúcstalálkozók azt is üzenik majd a világnak, hogy Peking és Moszkva most is a kor legfenyegetőbb ereje – ezúttal az amerikai hegemoniatörekvések – ellen lépnek fel koordináltan.

Mindezt a mostani külügyminiszteri látogatáson is megfogalmazták, összekötve az 1945-ös és a mostani eseményeket. „Nyolcvan évvel ezelőtt a kínai és a szovjet nép bátran harcolt Európában és Ázsiában a fő frontokon – [mondta Wang Yi](#) Putyinnak találkozójuk nyilvános részén –, súlyos nemzeti veszteségeket szenvedett el, és legyőzte a militarista Japánt és a náci Németországot, ezzel jelentős mértékben hozzájárulva az emberiség békéjéhez. Nyolcvan évvel később ma össze kell fognunk, hogy megőrizzük a második világháború eredményeit, a háború utáni világrendet és az ENSZ-központú nemzetközi rendszert, valamint közös erőfeszítéseket kell tennünk a multipolaritás és a nemzetközi kapcsolatok demokratizálásának előmozdítására.” A meg nem nevezett szereplő, amely „a háború utáni világrendet és az ENSZ-központú nemzetközi rendszert” fenyegeti, természetesen az Egyesült Államok, a „nemzetközi kapcsolatok demokratizálása” pedig a kínai külügyi zsargonban nem más, mint Washington hegemoniájának lebontása. Lavrov is egy „igazságosabb és demokratikusabb multipoláris világrend” megteremtésének [szükségességéről beszélt](#). Ez az a törekvés, amely a két nagyhatalmat összeköti, és amely minden olyan tényezőt háttérbe szorít, amely esetleg veszélyeztetné az együttműködésüket. Elemzők gyakran [ki szokták emelni](#) az Oroszország és Kína közötti lehetséges konfliktusforrásokat (pl. közép-ázsiai befolyás, dél-szibériai kínai bevándorlás stb.), ezek azonban a két vezetés számára teljesen más szinten vannak, mint a fő cél, a világrend multipolárisá alakítása. Vágyvezérelt gondolkodásra vall azt hinni, hogy valamely lokális probléma meggronthatja a felek globális együttműködését.

Persze a zárt megbeszéléseken biztosan felmerülnek vitás kérdések, és – az ukrajnai háború 2022 februári eszkalációja előtt néhány héttel lezajlott csúcstalálkozó [közös közleménye](#) szerint „határok nélküli” – orosz–kínai barátságnak biztosan vannak határai, a kölcsönös bizalom két szuperhatalom között nem lehet teljes. Az esetleges nézeteltéréseket azonban nem szabad túlértékelni, és a felek mindaddig gondosan ügyeltek rá, hogy ezek ne veszélyeztessék közös fellépésüket az igazán fontos ügyekben.

A mostani Wang Yi-látogatás nyilvánosságnak szánt üzenete egyértelmű: az orosz–kínai kapcsolatok, köszönik szépen, jól vannak, és külső hatalmak (értsd: az Egyesült Államok) ilyen-olyan taktikai lépései ezen nem változtathatnak egyelőre. Ez az üzenet különösen fontos most, hogy a második Trump-adminisztráció különféle lépései jelentős viharokat keltettek a nemzetközi rendszerben, és minden instabilnak tűnik. Olyan vélemények is megjelentek, hogy az elmúlt évtizedek talán legnagyobb stratégiai hibáját – Oroszországnak „Kína karjaiba lökését” – követően Washington végre korrigál, és egyfajta [fordított kissingeri](#) fordulatot végrehajtva az amerikai–orosz viszonyt rendezve Moszkvát leválasztja az igazi kihívóról, Pekingről. Valószínű azonban, hogy aki erre számít, annak csalódnia kell – legalábbis Wang Yi, Lavrov és Putyin elmúlt napokban tett megnyilatkozásai (is) erre utalnak. A látogatást felvezető interjújában Wang [odáig ment](#), hogy az orosz–kínai kapcsolatokat az „örökké barátok, sosem ellenségek” kifejezéssel illette, amiben van ugyan némi túlzás (eddigi utolsó előtti háborúját Kína a Szovjetunióval, az utolsót pedig a szovjet szövetséges Vietnammal vívta), de azt jól jelzi, hogy a felek hosszú távra – ha nem is az örökkévalóságig – terveznek. Hasonló szellem-

ben nyilatkoztak az orosz partnerek is. A Washington által az elmúlt hónapokban keltett nemzetközi turbulenciák nemhogy nem lazítják fel az orosz–kínai partnerséget, hanem éppen megerősítik azt azáltal, hogy a viharok közepette a kevés biztos pont egyikévé teszik.